

Sygn. akt VI A Ca 237/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 grudnia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SA Ewa Stefańska

Sędziowie: SA Małgorzata Manowska (spr.)

SA Beata Waś

Protokolant: sekr. sądowy Agnieszka Pawłowska

po rozpoznaniu w dniu 2 grudnia 2014 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa A. G.

przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W.

o uchylenie lub stwierdzenie nieważności uchwały

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 9 grudnia 2013 r.

sygn. akt XXV C 1372/13

1. zmienia zaskarżony wyrok częściowo tj.:

a) w punkcie pierwszym ten sposób, że ustala, że uchwała nr (...) Walnego Zgromadzenia Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W. z dnia 22 czerwca 2013 r. w sprawie wyboru członków Rady Nadzorczej na kadencję 2013-2016 jest nieważna, a w pozostałym zakresie powództwo oddala;

b) w punkcie drugim w ten sposób, że zasądza od Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W. na rzecz A. G. kwotę 380 (trzysta osiemdziesiąt) zł tytułem zwrotu kosztów procesu;

2. zasądza od Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W. na rzecz A. G. kwotę 320 (trzysta dwadzieścia) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt VI A Ca 237/14

UZASADNIENIE

A. G. wniosła pozew przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W. o uchylenie lub unieważnienie uchwały Walnego Zgromadzenia z dnia 2 czerwca 2013 r. w przedmiocie wyboru członków rady nadzorczej tej Spółdzielni na kadencję w latach 2013 – 2016.

Pozwana Spółdzielnia wniosła o oddalenie powództwa.

Wyrokiem z dnia 9 grudnia 2013 roku Sąd Okręgowy oddalił powództwo.

Sąd Okręgowy ustalił, że w dniu 22 czerwca 2013 r. Walne Zgromadzenie Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W. podjęło uchwałę nr(...) w przedmiocie wyboru członków rady nadzorczej tej Spółdzielni na kadencję w latach 2013 – 2016. Na posiedzeniu tym była obecna A. G.. Na podstawie zaskarżonej uchwały jako członkowie rady nadzorczej zostali wybrani B. D., W. B., T. M., K. T., H. W., M. M.. Osoby te sprawowały już te funkcje w ramach pełnej kadencji w latach 2010 – 2013. Dodatkowo B. D., W. B., T. M., K. T., H. W. w okresie od 19 sierpnia 2008 r. do 18 października 2010 r., a M. M. w okresie od 25 czerwca 2009 r. do dnia 18 października 2010 r. pełnili funkcje członków rady nadzorczej także kadencji z lat 2007 – 2010. Przy czym wyżej wymienieni członkowie rady nadzorczej zostali wybrani jedynie na dokończenie kadencji rady nadzorczej z lat 2007 – 2010 z uwagi na odwołanie z tego gremium osób, które pełniły te funkcje od początku tej kadencji. B. D., W. B., T. M., K. T., H. W., M. M. nie rozpoczęli nowej kadencji rady nadzorczej, lecz kontynuowali działalność kadencji z lat 2007 – 2010.

Zdaniem Sądu Okręgowego powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie. W jego ocenie brak jest podstaw do uznania za uzasadnione zarówno roszczenia o uchylenie uchwały jak i zgłoszonego jako ewentualne roszczenia o stwierdzenie nieważności uchwały.

Odnosnie roszczenia o uchylenie uchwały Sąd Okręgowy stwierdził, że został przekroczony termin 6 tygodni od dnia odbycia walnego zgromadzenia na wystąpienie z tym żądaniem, określony w art. 42 § 6 ustawy prawo spółdzielcze. Wprawdzie bowiem po raz pierwszy powódka wystąpiła z roszczeniem z zachowaniem tego terminu, ale pozew został prawomocnie zwrócony zarządzeniem z dnia 11 września 2013 roku. W konsekwencji ta czynność procesowa powódki stosownie do treści art. 130 § 2 kpc nie wywołała żadnych skutków prawnych. Dopiero w piśmie złożonym dnia 18 września 2013 r. powódka złożyła wniosek o wpisanie sprawy pod nowy numer i nadanie jej dalszego biegu. Wniosek ten należy w ocenie Sądu I instancji potraktować jako ponowne wystąpienie przez powódkę z pozwem, przy czym już z przekroczeniem wyżej wymienionego 6 – tygodniowego terminu.

Sąd Okręgowy nie znalazł zaś podstaw do przyjęcia iż, jak to wskazano w art. 42 § 8 ustawy prawo spółdzielcze, utrzymanie zaskarżonej uchwały w mocy wywołałoby dla powódki jako członka spółdzielni dotkliwe skutki i że opóźnienie w zaskarżeniu uchwały jest usprawiedliwione wyjątkowymi okolicznościami.

Poza tym Sąd I instancji stwierdził, że zaskarżona uchwała nie narusza przepisów prawa, w tym w szczególności przepisu art. 8² ust. 3 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych. Przepis art. 8² ust. 3 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, zakazuje pełnienia funkcji członka rady nadzorczej spółdzielni mieszkaniowej dłużej niż przez dwie kolejne kadencje. Został on dodany ustawą nowelizującą z dnia 14 czerwca 2007 r. (Dz. U. Nr 125, poz. 873). W regulacji przejściowej, zawartej w art. 10 ust. 1 ustawy nowelizującej wskazano, że stosując przepis art. 8² ust. 3 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, liczbę kadencji oblicza się biorąc pod uwagę dotychczasowy staż członka rady nadzorczej. Ten przepis przejściowy został jednak uznany przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z art. 2 oraz art. 58 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP (wyrok z 15 lipca 2009 r., K 64/07, OTK-A 2009/7/110, Dz. U. z 2009/117/988). Jak wskazał Sąd Okręgowy w ocenie Trybunału Konstytucyjnego, przepis oznaczał arbitralną ingerencję w stosunki prawne powstałe w przeszłości i trwające nadal. Jak stwierdził Trybunał, ewentualne zmiany długości kadencji powinny wywoływać skutki wyłącznie pro futuro. Z istoty kadencyjności wynika bowiem, że długość kadencji nie powinna być modyfikowana w odniesieniu do organu zarządzającego. Z powyższego wynika, że art. 8² ust. 3 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych ma zastosowanie do rad nadzorczych powołanych po dniu wejścia w życie ustawy nowelizującej, tj. po

31 lipca 2007 r. Dopiero ta kadencja, która rozpoczęła się po wskazanej wyżej dacie jest pierwszą kadencją, o której mowa w art. 8² ust. 3 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych.

Zdaniem Sądu Okręgowego w realiach niniejszej sprawy istotne jest więc to, iż B. D., W. B., T. M., K. T., H. W., M. M. mogą pełnić funkcję członków rady nadzorczej kadencji 2013 – 2016, albowiem B. D., W. B., T. M., K. T., H. W. w okresie od 19 sierpnia 2008 r. do 18 października 2010 r., a M. M. w okresie od 25 czerwca 2009 r. do dnia 18 października 2010 r. pełnili funkcje członków rady nadzorczej kadencji z lat 2007 – 2010, czyli kadencji, która rozpoczęła się przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 14 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych. Tym samym zakaz pełnienia przez te osoby funkcji członka rady nadzorczej przez dwie kadencje zaczął swój bieg dopiero od kadencji z lat 2010 – 2013.

Ponadto Sąd Okręgowy wskazał, iż wyżej wymienieni członkowie rady nadzorczej zostali wybrani jedynie na dokończenie kadencji rady nadzorczej z lat 2007 – 2010 z uwagi na odwołanie z tego gremium osób, które pełniły te funkcje od początku kadencji. B. D., W. B., T. M., K. T., H. W., M. M. nie rozpoczęli zatem nowej kadencji rady nadzorczej, lecz kontynuowali działalność kadencji z lat 2007 – 2010. W ocenie Sądu I instancji przepis art. 8 (2) ust. 3 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych dotyczy ograniczenia w liczbie sprawowanych kadencji rozumianych jako pełne kadencje. Jest to przepis szczególny wprowadzający ograniczenia w prawach korporacyjnych i jako taki powinien być interpretowany w sposób ścisły. Jeżeli ustawodawca posługuje się określeniem „kadencja” to należy przez to rozumieć pełną kadencję.

Z kolei odnośnie żądania stwierdzenia nieważności przedmiotowej uchwały Sąd Okręgowy wskazał, że na podstawie art. 189 kodeksu postępowania cywilnego ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa można żądać, gdy występujący z żądaniem ma w tym interes prawny. Dopuszczalne jest powództwo o ustalenie nieważności uchwały organu spółdzielni. Uchwała taka jest bowiem czynnością prawną, podlegająca reżimowi art. 58 § 1 k.c., zgodnie z którym czynność prawna sprzeczna z ustawą lub mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek.

W ocenie Sądu I instancji powódka posiada interes prawny w wytoczeniu przedmiotowego powództwa. Przytoczone przez powódkę okoliczności faktyczne wskazują na istnienie niepewności co do stanu prawnego, tj. czy przedmiotowa uchwała jest ważna i czy narusza sferę praw korporacyjnych powoda jako członka Spółdzielni.

Jednakże w przekonaniu Sądu Okręgowego zaskarżona uchwała nie została podjęta z naruszeniem przepisów prawa i jako taka nie jest nieważna. Sąd I instancji podparł się tutaj argumentacją wskazaną w ramach oceny prawnej roszczenia o uchylenie uchwały.

Apelację od powyższego wyroku wniosła powódka zaskarżając go w całości. Powódka podniosła zarzut obrazy przepisów prawa materialnego art. 8² ust 3 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 roku o spółdzielniach mieszkaniowych w związku z art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 14 czerwca 2007 roku o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw, poprzez ich błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że zakaz wynikający z art. 8² ust. 3 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych dotyczy wyłącznie tych członków spółdzielni, którzy zostali wybrani do rady nadzorczej przed dniem 31 lipca 2007 roku. Wskazując na powyższe powódka wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i stwierdzenie nieważności przedmiotowej uchwały lub stwierdzenie jej nieważności w części t.j. w zakresie wyboru do rady nadzorczej B. D., W. B., T. M., K. T., H. W. i M. M..

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja zasługuje na uwzględnienie.

W ocenie Sądu Apelacyjnego zaskarżona uchwała jest nieważna ze względu na to, że jest sprzeczna z art. 8² ust. 3 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 roku o spółdzielniach mieszkaniowych. Prawidłowo strona powodowa powołała się w apelacji na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 września 2013 roku wydany w sprawie II CSK 716/12 (Lex 1408411).

Sąd Apelacyjny w niniejszym składzie w pełni popiera stanowisko zajęte przez Sąd Najwyższy w w/w wyroku, zgodnie z którym jako pierwszą kadencję w rozumieniu art. 8² ust. 3 ustawy należy liczyć kadencję, która rozpoczęła się przed wejściem w życie w/w przepisu t.j. 31 lipca 2007 roku i była w tej dacie w toku.

Jak wskazał Sąd Najwyższy skutkiem stwierdzenia przez Trybunał Konstytucyjny niezgodności art. 10 ust. 1 ustawy nowelizującej z Konstytucją RP było wyeliminowanie z obrotu prawnego tego przepisu. W doktrynie i orzecznictwie istnieje spór dotyczący tego, czy orzeczenia Trybunału są skuteczne *ex tunc*, czy *ex nunc*. Zgodnie z pierwszym poglądem, z uwagi na treść art. 190 Konstytucji RP, orzeczenia te wywierają skutek dopiero od daty opublikowania sentencji w "Dzienniku Ustaw", a zatem nie mają wpływu na wcześniejsze stosowanie przepisów nimi wyeliminowanych. Stanowisko przeciwne zakłada, że orzeczenia te mają skutek wsteczny, a więc eliminują daną normę od chwili jej wejścia do systemu prawnego, przy czym datą najwcześniejszą jest data wejścia w życie Konstytucji. Zwolennicy stanowiska trzeciego uznają natomiast, że skutki orzeczenia Trybunału rozciągają się na przyszłość, ale przepis uznany za niezgodny z Konstytucją nie może być stosowany przez sądy do stanów faktycznych sprzed ogłoszenia orzeczenia Trybunału. Trybunał Konstytucyjny w określonych wypadkach może również sam określić zasięg czasowy obowiązywania orzeczenia, ale w wypadku wyroku z dnia 15 lipca 2009 r. takie rozstrzygnięcie nie zapadło. Obecnie w orzecznictwie Sądu Najwyższego przeważa pogląd o skuteczności *ex tunc* wyroków Trybunału Konstytucyjnego (uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 7 grudnia 2006 r., III CZP 99/06, OSNC 2007, Nr 6, poz. 79, wyrok z dnia 20 kwietnia 2011 r., I CSK 410/10, OSNC 2012/1/14 i orzeczenia w nim powołane). Utrata mocy obowiązującej art. 10 ust. 1 ustawy nowelizującej z powodu jego niezgodności z Konstytucją oznacza, że nie może być on stosowany poczynając od daty jego uchwalenia. W konsekwencji ustawa nowelizująca nie zawiera przepisów intertemporalnych w zakresie sposobu obliczania ilości kadencji rady nadzorczej, o których mowa w art. 82 ust. 3 u.s.m. Ponieważ przepis ten wszedł w życie z dniem 31 lipca 2007 r., może wywierać skutki prawne jedynie od tej daty i ograniczać dopuszczalną liczbę kadencji wyłącznie na przyszłość. Pierwszą kadencją będzie zatem albo kadencja rady nadzorczej będąca w toku w dniu 31 lipca 2007 r., albo kadencja, która rozpoczęła bieg po tej dacie. Nie ma natomiast żadnych podstaw, by ilość kadencji obliczać w sposób tożsamy z uregulowaniem zawartym w niekonstytucyjnym art. 10 ust. 1 ustawy nowelizującej.

Nie ulega wątpliwości, że część członków rady nadzorczej wybrana zaskarżoną uchwałą t.j. B. D., W. B., T. M., K. T., H. W. i M. M. pełniła funkcje członka rady nadzorczej w kadencji z lat 2007-2010, oraz następnie w kadencji z lat 2010-2013. W świetle przytoczonych wyżej wywodów należy więc stwierdzić, że osoby te podlegały ograniczeniu wskazanemu w przepisie art. 8² ust. 3 ustawy, bowiem wobec nich kadencję z lat 2007-2010 należy rozumieć jako pierwszą z kadencji wskazanych w tym przepisie. Nie mogły one zatem zostać wybrane na członków rady nadzorczej kadencji 2013-2016. Zaskarżona uchwała jest więc sprzeczna z tym przepisem i jako taka jest nieważna.

Na marginesie należy tu zauważyć, że z przepisu art. 8² ust. 3 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych wynika, że nie można być członkiem rady nadzorczej przez więcej jak dwie kolejne kadencje rady nadzorczej. Ustawodawca odwołał się zatem tutaj do kadencji rady nadzorczej, a nie do kadencji poszczególnych jej członków, czy do czasu pełnienia przez nich funkcji w danej kadencji rady. Bez znaczenia pozostaje zatem to czy zasiadali oni w radzie nadzorczej przez pełny czas trwania kadencji czy też czy zasiadali w niej krócej, albo czy w dane kadencji pełnili te funkcje kilkakrotnie. Za każdym razem będzie to bowiem jedna i ta sama kadencja rady nadzorczej w rozumieniu omawianego przepisu.

Mając powyższe na uwadze Sąd orzekł jak na wstępie na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. Rozstrzygnięcie o kosztach procesu zarówno za I jak i za II instancję oparto na przepisie art. 98 k.p.c.